

l'any 1988 d'un tabú reial i de les seves nefastes incidències sobre una constitució i sobre la indivisibilitat dels drets d'uns ciutadans (ciutadans, súbdits?) és una temeritat..."

L'assaig és dedicat a Salvador Puig Antich, cal dir-ho.

Abans l'"introducció", "pel X Aniversari de la Constitució monàrquica de l'any 1978", tota una pàgina "A Don Juan Carlos Alfonso Vittorio Maria de Borbon y Borbon..." "A Sa Majestat Catòlica per la gràcia de Deu l'August Senyor Don Juan Carlos I, rei d'Espanya, de Castella, d'Aragó, de Lleó...". Sembla difícil creure-ho!

En el "Preàmbul" l'autor se'les emprén amb els conceptes imposats per la monarquia: "Diguem "rei"?".

"El mot "ciutadania" i el mot "súbdit" només tenen acceptació tècnica, no són del vocabulari corrent... en canvi el mot "rei" sí que ho és dels dos vocabularis (tècnic i corrent)". De la crítica de la noció de "rei-monarca" passem a considerar que "En sistema republicà, per entendre'ns, l'excel·lència de la llei i de la sobirania popular són tan absolutes, el lli-

gam de l'una amb l'altra tan indissoluble, que no s'hi anomena la sobirania de cap altra manera que com a qualificatiu de la llei i de la producció legislativa del poble, ni s'hi esmenta el poble altrament que com a "sobirà". Diu també; "... quan parlem de la llibertat... aquest mot té sentits prou diferents si s'utilitza on hi ha ciutadans o si s'utilitza on hi ha súbdits, si s'utilitza en el context de la ciutadania republicana o si s'empra en el context de la quotidianitat d'un reialme".

L'assaig fa aparèixer un país imaginari, "Gotolàndia". En aquest país, "hi ha rei", i "hi ha llibertat". "Gotolàndia és un "Estat de dret" que practica la monarquia".

Examinant en detall les característiques de les diferents monarquies existents avui dia, l'autor dedueix que "els gotolandesos han dit, almenys dues vegades en la seva història recent, i de la manera més solemne, que no estaven per reis amb poders discrecionals ni per sobirans amb corones i erminis, que, la sobirania, la tenien ells...".

Naturalment, l'autor observa que, parlant de la constitució de Gotolàndia, el rei Olegari, si és "legítim hereu de la dinastia històrica", "enlloc s'explica d'on ve aquesta legitimitat, de quina història es parla ni què dintre vol dir "dinastia". "De fet, diguem-ho, la veritat històrica és vergonyosa, no se'n pot parlar". I s'hi diu molt bé: "El poble es foragita de la seva pròpia història, s'enmotlla en la història de la monarquia...".

En el curs de la història la sobirania i la monarquia s'entrecreuen i s'arriba a que "no hi ha legitimitat reial si el fet de la rialesa de tal rei depèn, històricament, de l'agressió a la sobirania del poble per tirania, fets de guerra, complot o intriga".

"Poble-llei-rei", la trilogia és manejada en un veritable curs d'història i de filosofia. La crítica de la institució monàrquica, crítica en abstracte, es dibuixa en un plantejament històric complet.

Curiosament, aquest assaig no fa el plantejament històric de la institució monàrquica del punt de vista de la nostra legalitat republicana de l'any 1931, sinó des de l'interior mateix del règim actual, és a dir, a partir de 1947. La condemna cau, decisiva: "... combinar un Estat de dret amb la preservació respectuosa i escrupulosa de la voluntat institucional i testamentària d'un dictador que fou responsable directe de la mort de milions de gotolandesos i de l'aïllament polític i cultural de Gotolàndia".

I, com narquè la nova democràcia? : "O bé el rei sense els fusells, o bé el rei amb els fusells. Així parlaren al poble els seus profetes i els seusponents...". "I els fusells, com diu l'Evangeli, i i van

donar d'escreix". "El poble no ha triat, ha acceptat el que li han imposat". "El poble no va triar, l'any 1978. I cal que el poble se n'assabenti".

I la història de Gotolàndia es precisa: "... dels partits que s'inclinaren davant la combinació corona i por, Olegari i fusells, història i reacció...".

L'assaig, emprant sovint forma humorística, examina, escorcolla, i l'existència jurídic-política de la monarquia i la constitució. Així, passem del "rei" al "poble" i a la "lleí". Una constitució que pot ser violada normalment pel "rei", que pot permetre la violació del dret dels ciutadans. La crítica és completa, és minuciosa, tots els detalls possibles hi són posats en evidència.

Si nosaltres, exiliats de la guerra, ens situem a fora d'aquest Estat de Gotolàndia, l'autor, des de dins mataix de la seva ficció, - o de la seva realitat política - n'exerceix una crítica fonamental, decisiva.

I no hi haurà, esperem-ho, com explica irònicament l'autor, cap URMOGO (Unió de Repúbliques Monàrquiques Gotlandeses).

Acabarem repetint, amb l'autor:

"Hi queden republicans, a Tetramània? Sembla que sí. Hi queden independentistes? També es pot dir." Sí, arribarà l'hora de tallar aquell nus que ho lliga tot i ho deixa tot ben nuat...".

Nosaltres, republicans exiliats de Tetramània - i de Gotolàndia - saludem aquest assaig coratjós.

L'amic i compatriota Joan Ventura Solé, historiador vallenc, ens envia aquest article:

Cinquanta anys després UN ANIVERSARI I MOLTS SILENCIS

Amb la satisfacció de molts grups polítics i estaments de la societat civil s'esten celebrant a Catalunya l'estat espanyol els deu anys d'ajuntaments democràtics, amb actes commemoratius a nivell institucional. I es renova en la ment de persones pertanyents a la generació dels anys trenta, un sentiment de disgust i de desconfiança per l'injustícia d'un total i premeditat oblit. En cap moment no s'ha fet menció àmplia i generosament oberta, d'unes especials circumstàncies de significat trágic per a molts ciutadans, que, en l'acompliment d'un deure patriòtic "també" van fer possible el retrobament d'un sistema democràtic que començà a fer-se notar als pobles i ciutats en ocasió dels comicis municipals de l'any 1979.

Aquesta deliberada inclinació a ombrublar una etapa i un temps en que gran nombre de ciutadans van sofrir gran persecució a mesura que les poblacions eren alliberades per les tropes franquistes, ha predisposat la gent jove d'avui a la creença que el canvi polític que es produïa al país amb l'implantació del franquisme un cop finalitzada la guerra, no era altra cosa que el relleu natural de conceptes i estructures, una transició més burocràtica que política, a tenor de la qual s'acomodava una constitució republicana esgotada per incompetència dels partits polítics i llurs líders, passats que a Europa imposaven el que encaixava plenament amb els corrents que a Europa imposaven Hitler i Mussolini. Passats els anys s'ha establert la teoria a l'inversa, generalitzant-se l'opinió de que per decrepitut i esgotament del dictador, era saludable la girada de rumb, oferint la capitania del vaixell a un personatge que facilitava la reinstauració de la monarquia. Heus ací el gran joc de les cancel·leries, en el que durant cinquanta anys s'ha manipulat la voluntat del poble, en un mercadeig entre banquers, sales de banderes, assemblees episcopals i la trepa industrial, els quals han decidit si per afavorir llurs interessos

convenia implantar una república, una dictadura, una monarquia o un sistema federal.

Es la forma que més encaixa per el manteniment de privilegis i prebendes en molts països sudamericans i altres del tercer món. La llei del silenci és també un gran recurs per inclinar el ciutadà cap el tantmenfotisme. La marginació voluntària i l'indiferència faciliten la tasca del governant. En molts casos s'hi afegeix el síndrome de la vida d'una nació.

L'experiment espanyol ha ofert un signe molt particular pel que respecta al traspàs de la dictadura cap a la monarquia. La guerra civil havia deixat molts intersticis que calia desentranyar, particularment el genocidi que sofrí Catalunya. Era una qüestió pendent i calia escoltar la veu dels republicans, els nacionalistes, els perseguits i els exiliats. Però el traspàs va pactar-se amb moltes premisses. Una de les més interessades - les forces fàctiques - reclamava l'oblit de velles referències i alhora l'arxiu de tots els comptes pendents. Era una exigència fora de lloc perquè ningú no manifestava cap interès en renovar ferides. Però aquella puntualització fou un avís indicatiu de que els pactants que procedien del sistema enderrocat (jerarquies i afiliados al G.M.N.) havien oblidat llurs antecedents franquistes i es convertien en els millors valedors dels "nous" drets ciutadans. El sistema democràtic començava a caminar en bona proporció sota la seva batuta i en un ambient que no els resultà gens incòmode, puix se'ls gratificaven els sentits quan podien seguir escoltant el mateix himne i contemplar el mateix estendard que els acompanyaren en el curs de molts anys "triumfals".

Així s'imposà un voluntari silenci respecte una etapa històrica, que necessitava ser divulgada àmpliament si es volia disposar de la necessària convicció i les motivacions bàsiques per endegar una autèntica democràcia. Constituï un gran error, en perjudici de les noves promocions de dirigents polítics, no explicar que al marge de compromisos i pactes, de desercions, traïcions i gests ben intencionats, la democràcia arribà, majorment gràcies a uns conductes populars d'acció claudestina, que s'havia iniciat en molts nuclis de la societat civil l'endemà mateix del primer d'abril de 1939, quan Catalunya ja havia perdut tots els drets autònoms amb prohibicions ben premeditades per eliminar un país amb totes llurs característiques racials inclosa la llengua. Hi hagué manca de valentia per a recordar una dura singladura, un temps en que la sang catalana humitejà la terra en el curs de moltes matineses de treballadors eren un immens formiguer de gat que sofria dura condemna; quan els consells de guerra treballaven fent jornada intensiva jutjant i condemnant els patriotes per les acusacions que els denunciants de cada poble signaven amb la satisfacció de servir el nou règim; quan era silenciats el dolors calvari dels exiliats, les vidues de guerra, els orfes i els mutil·lats de l'exèrcit republicà vençut.

D'aquell mutisme que avallà el franquisme en benefici de la seva imatge se n'han fet hereus els dirigents polítics actuals i així encara avui, en l'aniversari dels deu anys d'ajuntaments democràtics, s'ignora en bona part la rèplica submergida que iniciaven aquells homes i dones perseguits, però convençuts que el combat seguia dempeus i que amb la mateixa força idealista de sempre organitzaven cèl·lules a les presons que connectaven amb companys del carier, des d'on es divulgava documentació claudestina i es receptaven diners per ajudar familiars de preses persones condemnades a l'indigència. Que els batallons de treballadors exiliats, que bellugaven escamots per a facilitar l'evasió de companys, i que amb l'exili s'intentava trobar solucions a favor d'aquells que sofrien la major duresa el flagell de la diàspora. L'intent del maquis al Pirineu fou una demostració que definia aquesta voluntat patriòtica de jugar-se la vida per la llibertat d'un poble.

Hi ha pocs coneixements de l'actuació d'uns ciutadans als quals

correspon el mèrit d'ésser els pioners en fer arribar al carrer el crit rebel contra la injustícia. Un crit que penetrava als centres universitaris i les fàbriques, desvetllant l'interés de les joves promocions envers els ideals de la llibertat i el dret. Fou el moment de la protesta, de l'avalot, de la reclamació d'una forma de vida fins llavors manipulada. S'entrava en una etapa en la que el risc es compartia entre dues promocions generacionals. Els vells lluitadors de bracet amb la gent jove que s'iniciava en la lluita, enllaçaven la tasca i furgaven amb l'objectiu de debilitar l'estructura del règim dictatorial.

En el curs dels darrers anys s'ha parlat molt d'aquests joves decidits que es van incorporar a la tasca per a recuperàr el sentit de poble. D'aquells grups n'han sorgit alguns caps de brot prou intel·ligents i destacats per a ocupar importants llocs de direcció en moltes agrupacions polítiques i de govern. Els coneixem i podem compartir o discrepar respecte els seus plantejaments ideològics. I els identifiquem en l'imatge perquè sovintegen llurs aparicions en tots els medis de comunicació. Però: [Dels vells lluitadors qui en fa menció? [Qui els coneix? D'aquells heroics pioners que van propiciar les bases d'aquesta situació democràtica que amb moltes mancances ara es respira, ningú no han sap res. Resten totalment ignorats i premeditadament oblidats. Només cal escrutar l'horitzó polític del país, per a contemplar amb pena i desil·lusió els esculls que han sorgit quan s'ha volgut reivindicar el dret a unes pensions per la condició de militars de la República o vidues d'aquells combatents; o quan s'ha contemplat passivament com sota el pes dels anys anaven desapareixent en l'anonimat tants d'aquells valors patriòtics a l'exili o en l'indigència; o quan per estalviar records que poden ferir susceptibilitats de novells i sospitosos democrates, s'ha preferit commemorar el descobriment d'Amèrica i deixar en blanc el cinquanté aniversari de la destrossa física i moral que sofrí Catalunya amb la repressió; quan s'ha ignorat com fou defenestrada la República Espanyola; quan resta pendent l'homenatge nacional i institucional als combatents, als exiliats, als perseguits, empresonats i afusellats pel franquisme; quan el record del President Companys ocasiona tantes incomoditats, quan produeix tanta angúnia parlar a Barcelona del monument a Francesc Macià. Es tot un mosaic de mancances que ens obliga a creure que l'estigma de la por, o la felicitat d'uns pactes que han propiciat la bona vida, inhibeix als oficiants de la política d'ara, per afrontar amb valentia la necessària decisió d'obrir el llibre de la nostra història, girar un bon plec de pàgines endarrera i començar amb fermesa la lectura per explicar amb sinceritat la lliçó, sense cap apassionament, només com un exercici didàctic que tindria el doble valor del reconeixement a uns inqüestionables mèrits patriòtics.

Aquesta jove democràcia en quedaria molt més reforçada si els fonaments amb que fou forjada comptessin amb l'aportació del coneixement diàfan d'uns fets, d'unes actuacions, de la voluntat i la decisió d'uns homes i unes dones que en bona part van ajudar a fer-la possible.

Joan Ventura Solé - historiador vallenc. Fou jutjat en consell de guerra el 1939 i complí sis anys d'empresonament. Vall (Alt Camp) abril 1989.

La Revolució francesa a Espanya

Extreiem :

La gran Revolució francesa va tenir una més gran influència a Espanya pels tradicionals lligams de relació política, cultural i militar entre els dos gran països dels dos costats del Pirineu. França vivia el desvetllar intel·lectual dels Enciclopedistes, d'aquella constel·lació de mestres del pensament que foren Diderot, d'Alembert i Rousseau en primera línia i que, en la doctrina i praxis política simbolitzaren Sieyès, Condorcet i Benjamin Constant. Els volums de la gran Enciclopèdia

es filtraven per terra a través dels pics nevats del Pirineu i per mar venien en els cellers dels vaixells de comerç.

.....

Es diu que els soldats de Napoleó portaven tots en la motxilla el bastó de Mariscal. Però seria millor i més autèntic dir que portaven el llibre de la Constitució francesa i la Declaració dels Drets de l'Home. Perque llur pas victoriós per tot Europa... va ser l'expansió dels ideals revolucionaris i constitucionals. Va ser la proclamació dels nous i grans principis de Llibertat, Igualtat i Fraternitat simbolitzats en els tres colors de les noves banderes.

... els anomenats "agracésados" foren la selecció de la intel·lectualitat avançada i progressista. L'ur constitució política foren la I i II Repúbliques i llur culminació cultural va ser l'obra magnífica, impressionant, de la Institució Lliure d'Ensenyament.

Manuel Riera - Març 1989

BONES PÀGINES

Continuació de les "Memòries d'un català parisenc". V.E. - XIX.

La colla es comprometia a acabar el bloc abans d'anar-se'n. Calia descarregar els sacs de ciment, alimentar la formigonera amb ciment, aigua i grava i carregar la barreja a les vagonetes i abocar-la dins del gran motlle, fer vibrar el formigó amb aire comprimit. Però el gran avantatge era de poder anar a la platja a la tarda a l'estiu, que era apreciable. Com que es treballava a tors nu, jo estava socarrimat com un salvatge. Amb Martin vaig descobrir nedant la gruta del pop, prop del Bec de l'Aigle.

Un cop acabat aquest treball de fer blocs, m'elevaren a la categoria de manobra de paleta individual, és a dir afectat de manera permanent amb un paleta jove que es deia Darrigo. Un bombardeig de les Drassanes per l'artilleria naval, havia fet estralls a la Cité Ouvrière, a les voreres, on s'allotjaven una part dels obrers. Calia doncs reparar els murs i parets, adobar els sostres, etc., tots els treballs d'obra. Aquest Darrigo era molt actiu i jo havia de preparar-li el ciment a la pala, sense formigonera, portar i preparar les pedres, els maons i les teules i formar equip amb ell. Era un treball més interessant que el de remenaterra col·lectiu. D'altra part això em permeté de fer veritablement coneixença amb els francesos, fills d'italians, però francesos. Fins aleshores les barreges de la guerra a Espanya i dels Grups a França, s'havien fet amb gent provinent de totes les regions d'Espanya i alguns d'estrangers, però no amb francesos.

Un grup de negres s'integraren al Grup de l'Escorxador. Dèien "Nous sommes français" i van protestar per obtenir millors materials. Poc després se'n van anar.

El vocabulari dels obrers i els renecs

Sols els vells obrers parlaven provençal. Els botiguers, els obrers joves, parlaven francès. Es representava en provençal, "La Pastorale" representació de final d'any muntada pels catòlics (Els pastorets). També una columna del "Provençal" estava redactada en provençal.

Els renecs més típics a les Drassanes eren :

"Bonne Mère"

"Porca Madona - utilitzada pels sards.

"Fan de chichourne (Fill de) s'endevina lo que vol dir chichourne.

"Fache de con. En espanyol, facha, s'aplica al tarannà general. En Provença fa al·lusió sobretot a la cara.

"Que vols que t'hi digui". Idèntic al català, això volia dir "No s'hi pot fer res" "Il est "fada". Està grillat.

Ja se sap què vol dir "La Ciotat" en català. (Continuarà)

Presentat per :

Agustí Clariana
Joaquim Vinyes

= 16è - França